

Den Haag, 2 december 2016

Van 19 tot en met 21 oktober jl. vond in Parijs de plenaire vergadering plaats van de Financial Action Task Force (FATF). De FATF is een internationaal orgaan dat samen met de zusterorganisaties van de FATF ruim 190 jurisdicties bestrijkt. Doel van de FATF is op mondiaal niveau het witwassen van geld, de financiering van terrorisme en andere hieraan verwante bedreigingen¹ voor de integriteit van het internationale financiële stelsel te voorkomen en te bestrijden. De FATF heeft hiertoe 40 aanbevelingen ontwikkeld waarin internationale standaarden zijn vastgelegd die landen geacht worden te implementeren in hun nationale wet- en regelgeving en beleid – beter bekend als de FATF-aanbevelingen.

Ik informeer uw Kamer, mede namens de Minister van Veiligheid en Justitie, over de meest belangwekkende onderwerpen die tijdens deze plenaire vergadering aan de orde zijn geweest.

Voorkomen en bestrijden terrorismefinanciering

Toelichting bij aanbeveling 5 over de strafbaarstelling van terrorismefinanciering

FATF-aanbeveling 5 ziet op de strafbaarstelling van terrorismefinanciering. De plenaire vergadering heeft ingestemd met een aanpassing van de toelichting bij deze aanbeveling. Hiermee is verduidelijkt dat geld niet het enige middel is dat kan worden gebruikt voor terrorismefinanciering, maar dat het ook kan gaan om andere, op geld waardeerbare, middelen. De toelichting is hierdoor meer in overeenstemming gebracht met de relevante resoluties van de VN Veiligheidsraad². De Nederlandse wetgeving over terrorismefinanciering was al in lijn met die resoluties en de aangepaste toelichting. Daarnaast is door de plenaire vergadering een handleiding (*guidance*) vastgesteld waarin de onderdelen van aanbeveling 5 verder worden uitgewerkt en waarin voorbeelden van implementatie uit verschillende FATF-landen zijn opgenomen. De handleiding is gepubliceerd op de website van de FATF³.

Aanpassing methodologie voor beoordeling van toepassing van aanbeveling 8 over non-profit organisaties

FATF-aanbeveling 8 ziet op bescherming van non-profit organisaties tegen misbruik voor terrorismefinanciering. In juni van dit jaar is deze aanbeveling aangepast. Verduidelijkt is toen dat risico's voor misbruik in kaart moeten worden gebracht en dat eventuele maatregelen dienen te worden gebaseerd op risicoanalyses en gericht op de kwetsbare organisaties. Tijdens de afgelopen plenaire vergadering is de bijbehorende methodologie voor evaluatie van de toepassing van aanbeveling 8 in lijn gebracht met de gewijzigde aanbeveling. Voortaan worden landen geëvalueerd aan de hand van de nu geldende aanbevelingen en methodiek. Omdat het enkel een aanbeveling van de evaluatiemethode betreft, heeft de aanpassing geen gevolgen voor het Nederlandse beleid.

¹ De FATF houdt zich in beperkte mate ook bezig met de bestrijding van de financiering van proliferatie. Eén van de 40 FATF-standaarden is hierop gericht.

² Met name VN-Veiligheidsraad Resoluties 2199 (2015) en 2253 (2015).

³ <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/criminalising-terrorist-financing.html>

Overige zaken

Ook is een geactualiseerd rapport aangenomen over dreigingen en kwetsbaarheden op het gebied van terrorismefinanciering in West- en Centraal Afrika⁴ en is gesproken over terrorismefinanciering van IS.

Transparantie en *ultimate beneficial ownership*

De verbetering van transparantie en informatie over uiteindelijk belanghebbenden – *ultimate beneficial ownership (UBO)* – van juridische entiteiten en juridische constructies is sinds 2003 een belangrijk aandachtsgebied van de FATF. Meerdere aanbevelingen zijn hierop gericht en de FATF heeft verschillende onderzoeken gedaan en *guidance* ontwikkeld. Tijdens de plenaire vergadering is besloten een aantal nieuwe onderzoeksprojecten op dat terrein te starten. Dit om nog beter zicht te krijgen op de risico's en mechanismen om UBO's te verhullen en de effectieve toepassing van de relevante aanbevelingen te verbeteren, waarbij de rol van professionele intermediairs en poortwachters wordt betrokken. Ook zullen de FATF en het *Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes* van de OESO nauwer gaan samenwerken ten aanzien van dit onderwerp om elkaar waar mogelijk te helpen en van elkaar te leren.

Guidance over correspondent banking

De FATF heeft al enige tijd aandacht voor de ontwikkelingen op het gebied van *correspondent banking*. Hiervan is sprake indien, kort gezegd, een bank in land A diensten afneemt van een andere bank in land B. De dienstverlenende bank in land B is de *correspondent bank*, de bank die de diensten afneemt in land A is de *respondent bank*. Welke diensten het betreft kan variëren. Zo kan het zijn dat een *respondent bank* een relatie aangaat met een *correspondent bank* omdat de *respondent bank* zelf geen vestiging heeft in land B, maar wel transacties wil kunnen doen in de lokale valuta van land B. De afwikkeling van die transacties kan dan via de correspondent bank.

Een aantal FATF-aanbevelingen bevat standaarden voor financiële instellingen die diensten in het kader van *correspondent banking* aanbieden. Deze aanbevelingen moeten op een risicogebaseerde manier worden toegepast. Desondanks besluiten financiële instellingen soms om in het geheel geen *correspondent banking* diensten meer aan te bieden aan bepaalde afnemers of in bepaalde regio's, in plaats van een risico-analyse te doen en gerichte risico mitigerende maatregelen te nemen. Om dit zogeheten *de-risking* tegen te gaan, is een goed begrip van de aanbevelingen betreffende *correspondent banking* van belang. Bij deze plenaire vergadering is daarom *guidance* over de toepassing van de FATF-aanbevelingen hierover vastgesteld. Deze *guidance* bevat aanvullende verduidelijkingen over de toepassing van bestaande eisen, die ook reeds gelden onder de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). De FATF heeft op dit onderwerp nauw contact met andere relevante organisaties zoals de FSB (*Financial Stability Board*), het IMF en de Wereldbank. De *guidance* is gepubliceerd op de website van de FATF.⁵

⁴ <http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/terrorist-financing-west-central-africa.html>

⁵ <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/correspondent-banking-services.html>

Wederzijdse evaluaties van landen

Een belangrijk instrument van de FATF is het systeem van wederzijdse evaluaties. In deze evaluaties beoordelen landen elkaars nationale regime ter voorkoming en bestrijding van het witwassen van geld en terrorismefinanciering opdat landen de FATF-aanbevelingen op de juiste manier implementeren. In 2014 is de vierde ronde⁶ van wederzijdse evaluaties begonnen. In deze vierde ronde wordt aan de hand van een vooraf vastgestelde methodologie getoetst of het nationale regime ter zake in het geëvalueerde land niet alleen technisch voldoet aan de FATF-aanbevelingen, maar ook effectief is. Tijdens de afgelopen plenaire vergadering werden de evaluatierapporten over de Verenigde Staten en Zwitserland besproken en geaccordeerd. De rapporten worden binnenkort gepubliceerd op de website van de FATF⁷. Op deze website is ook de evaluatiemethodologie te vinden.

Hoog-risico en/of niet coöperatieve landen

De FATF houdt twee lijsten bij waarop landen staan met ernstige strategische tekortkomingen in hun nationale regimes ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering. De eerste lijst is het zogeheten *public statement* en bevat landen die geen commitment of onvoldoende voortgang hebben laten zien om hun strategische tekortkomingen, die een bedreiging kunnen vormen voor het internationale financiële systeem, aan te pakken. In het *public statement* van 21 oktober jl. is Noord-Korea wederom geïdentificeerd als land waartegen maatregelen genomen moeten worden.

Afgelopen juni heeft de FATF de oproep om maatregelen te nemen tegen Iran voor een periode van 12 maanden opgeschort omdat Iran zich politiek heeft gecommitteerd aan het adresseren van zijn strategische tekortkomingen op basis van een met de FATF overeengekomen Actieplan. Tijdens deze 12 maanden blijft de FATF de voortgang van Iran in de uitvoering van dit Actieplan monitoren. Iran staat nog wel vermeld in het *public statement* van 21 oktober jl. en de FATF raadt nog steeds aan om verscherpt cliëntenonderzoek te blijven toepassen ten aanzien van relaties en transacties met natuurlijke en rechtspersonen in Iran.

De tweede lijst⁸ bevat landen die ernstige tekortkomingen hebben in hun nationale regime ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering, maar die gecommitteerd zijn om deze tekortkomingen aan te pakken. Tijdens de afgelopen plenaire vergadering is besloten Guyana van deze lijst te verwijderen, omdat dit land zijn strategische tekortkomingen voldoende heeft aangepakt. Op deze lijst resteren nu nog acht landen⁹.

Uit het voorgaande blijkt dat het proces van monitoring van de landen die op deze lijsten staan en publicatie van bevindingen over die landen effectief is: in veel gevallen nemen de betrokken landen de noodzakelijke maatregelen om witwassen en terrorismefinanciering te voorkomen en bestrijden.

⁶ Landen die in deze vierde ronde reeds zijn geëvalueerd zijn Noorwegen, Italië, België, Australië, Spanje, Singapore, Oostenrijk, Canada en Maleisië. De evaluatie van Nederland door de FATF zal naar verwachting starten in 2019, met het oog op een plenaire bespreking die voorlopig gepland staat voor juni 2021.

⁷ www.fatf-gafi.org

⁸ Deze lijst is terug te vinden op de website van de FATF onder de titel «*Improving global AML/CFT compliance*».

⁹ Afghanistan, Bosnië Herzegovina, Irak, Laos, Syrië, Oeganda, Vanuatu en Jemen.

Beide lijsten zijn te vinden op de website van de FATF. De Nederlandsche Bank publiceert na elke plenaire vergadering een bericht op haar website «Open boek toezicht» met verwijzingen naar de nieuwe lijsten. Op diezelfde website van DNB wordt tevens toegelicht welke (aanvullende) maatregelen Nederlandse financiële instellingen zouden moeten nemen in het kader van de naleving van de Wwft, om het verhoogde risico ten aanzien van relaties met ingezetenen van deze landen en het uitvoeren van transacties van of naar deze landen te mitigeren.

Volgende vergadering

De volgende plenaire vergadering zal plaatsvinden van 22 tot en met 24 februari 2017 in Parijs. Uw Kamer zal na afloop van die vergadering over de resultaten worden geïnformeerd.

De Minister van Financiën,
J.R.V.A. Dijsselbloem